

Sertificēta dabas eksperta atzinums
par smilts, smilts – grants ieguves paplašināšanu atradnē "Renda-1989",
īpašumā "Mežkalni" 8,28 ha platībā

lai vērtētu īpaši aizsargājamu sūnu un vaskulāro augu sugu, Eiropas Savienības nozīmes biotopu, Latvijā īpaši aizsargājamu biotopu iznīcināšanu mērķa platībā un kumulatīvi ar apkārt jau izstrādātajām un izstrādes procesā esošajām atradnēm; kā arī, lai izvērtētu sagaidāmo ietekmi uz plānotajai darbībai tiešā tuvumā esošo mikroliegumu īpaši aizsargājamas sūnu sugas aizsardzībai

Rendas pagasts, Kuldīgas novads,
Nekustamais īpašums “Mežkalni”,
zemes vienībā ar kadastra apzīmējumu Nr. 6280 002 0033

Eksperts	Ieva Rove
Eksperta sertifikāta Nr., derīguma termiņš, jomas	Nr.043 , sertifikāta derīguma termiņš 05.07.2019. – 04.07.2024. Jomas: vaskulārie augi, sūnas; meži un virsāji, purvi, zālāji, stāvoši saldūdeņi, tekoši saldūdeņi, jūras piekraste, iesālūdeņi, alas, atsegumi un kritenes
Atzinumā izvērtētās sugu/biotopu grupas	Vaskulārie augi, sūnas, meži un virsāji, purvi, zālāji, stāvoši saldūdeņi, tekoši saldūdeņi
Apsekošanas datums	2020. gada 29.augusts, 03.oktobris un 2020. gada 1.decembris (veikts aktuālās situācijas precizējošs apsekojums)
Ziņas par laika apstākļiem, apsekošanas ilgumu, platību, metodi	- laika apstākļi augustā un oktobrī - piemēroti apsekošanai, augustā - veģetācijas sezona, oktobrī – veģetācijas sezonas noslēguma fāze; laika apstākļi bez nokrišņiem, redzamība laba, attiecīgi – bija iespējams apsekot plānotās darbības platību ~8,3 ha (ar sarkanu līniju 1.pielikumā) un tai tieši piegulošās platības (ar melnu raustītu līniju 1.pielikumā); kopējais apsekošanas ilgums – 9 stundas; plānotā karjera paplašināšanas teritorija apsekota, ieejot katrā platībā, kas ortofoto kartē veido atsevišķi nodalāmu krāsojuma toni, apsekots teritorijas perimetrs, kā arī gūts priekšstats par tieši piegulošajām platībām; kopējā apsekotā platība ~80 ha; apsekošanas laikā vērsta uzmanība uz plānotās darbības teritorijas kontaktjoslām, kā arī aktualizēts īpaši aizsargājamo augu sugu un ES nozīmes, Latvijā īpaši aizsargājamo biotopu kartējums mikroliegumā. - izvērtēta informācija (situācija uz 20.02.2021.) Dabas datu pārvaldības sistēmā “Ozols” https://www.daba.gov.lv/public/lat/dati1/dabas_datu_parvaldibas_sistema_ozols/ un vizualizēta 1. un 2. pielikumā; - teritorijas apsekošanas laikā izvērtēta īpaši aizsargājamo sūnaugu un

	vaskulāro augu sugu ¹ sastopamība, tajā skaitā skatot mikrobiotopus - kritalas; novērtēta apsektotās platībās atbilstība ES nozīmes biotopiem saskaņā ar metodiku ² , Latvijas īpaši aizsargājamo biotopu veidiem ³ un īpaši aizsargājamo augu sugu atradnes ⁴ . Augu sugu latviskie nosaukumi rakstīti pēc enciklopēdijas "Latvijas Daba" (Kavacs, 1998), latīniskie nosaukumi rakstīti pēc "Latvijas vaskulāro augu flora" taksonu saraksta (Gavrilova, Šulcs, 1999). Veikta apsektotās teritorijas fotofiksācija.
Aizsardzības statuss	Atbilstoši Dabas datu pārvaldības sistēmas OZOLS informācijai, paredzētās darbības vietā nav reģistrētas dabas vērtības (1.pielikums). Tiešā tuvumā plānotās darbības teritorijai atrodas mikroliegums Latvijā īpaši aizsargājamas sūnu sugas - tūbainās bārkstlapes <i>Trichocolea tomentella</i> aizsardzībai (1.pielikums). Konkrētajā mikroliegumā, papildus tā mērķa sugai, reģistrētas vēl vairākas Latvijā īpaši aizsargājamas sūnu un vaskulāro augu sugas, kā arī ES nozīmes, Latvijā īpaši aizsargājami biotopi. Tiešā plānotās darbības tuvumā - robežojas, atrodas īpaši aizsargājama dabas teritorijas, <i>Natura2000</i> teritorija – dabas parks "Abavas senleja". Plānotās darbības platība neskar virszemes ūdeņu aizsargjoslas (1. pielikums).
Atzinuma sniegšanas mērķis	Informācijas sagatavošana par plānotās darbības – smilts, smilts – grants karjera paplašināšanas ⁵ , iespējamo ietekmi uz īpaši aizsargājamām sūnu un vaskulāro augu sugām, ES nozīmes un Latvijā īpaši aizsargājamiem biotopiem, īpaši aizsargājamo dabas teritoriju, <i>Natura2000</i> teritoriju – dabas parku "Abavas senleja", ietekmes uz vidi vērtējuma vajadzībām; lai vērtētu īpaši aizsargājamu sūnu un vaskulāro augu sugu, Eiropas Savienības nozīmes biotopu, Latvijā īpaši aizsargājamu biotopu iznīcināšanu mērķa platībā un kumulatīvi ar apkārt jau izstrādātajām un izstrādes procesā esošajām atradnēm; kā arī, lai izvērtētu sagaidāmo ietekmi uz plānotajai darbībai tiešā tuvumā esošo mikroliegumu īpaši aizsargājamas sūnu sugas aizsardzībai.

1. Vispārīgs pētāmās teritorijas apraksts, arī informācija par teritorijas reljefu un mikroreljefu, hidroloģisko režīmu, sastopamajiem biotopiem un attiecīgās grupas sugām, kā arī apsaimniekošanu (arī informāciju par teritorijas vēsturisko apsaimniekošanu, ja tāda zināma), norādot dabisko, daļēji dabisko un antropogēnas izcelsmes platību īpatsvaru

¹ LR Ministru kabineta 2000. gada 14. novembra noteikumi Nr.396 „Noteikumi par īpaši aizsargājamo sugu un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstu”

² Auniņš A. (red.), 2013. Eiropas Savienības aizsargājami biotopi Latvijā. Noteikšanas rokasgrāmata. 2. precizēts izdevums. Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija, Rīga, 360 lpp.; aktuālie ES nozīmes biotopu apraksti: https://www.daba.gov.lv/public/lat/dati1/vides_monitoringa_programma/#apraksti

³ LR Ministru kabineta noteikumi Nr.350 „Par īpaši aizsargājamo biotopu veidu sarakstu” (20.06.2017.)

⁴ LR Ministru kabineta noteikumi Nr.396 „Par īpaši aizsargājamo sugu un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstu” (14.11.2000.)

⁵ Detāls plānotās darbības apraksts tiek sniegts Ietekmes uz vidi izvērtējuma tekstā, kura pielikums ir konkrētais atzinums.

Apsektā teritorija atrodas Kurzemē, uz ziemeļiem, ziemeļrietumiem no apdzīvotas vietas Renda, Abavas upes labajam krastam piegulošā liela meža masīva daļā (1.pielikums); Austrumkursas ainavzemē, kas ietilpst augstieņu grupā, ainavapvidū - Vidusabavas ielieces āraīne ar Abavas senleju⁶; Austrumkursas augstienē, Abavas senlejā⁷, Rietumlatvijas ģeobotāniskajā rajonā⁸.

Plānotās darbības teritorijas reljefs ir paugurains, piegulošās – izstrādātās platības ir nosacīti līdzenas, kamēr izrakņātas un tās ieskauj un fragmentē segkārtas vaļņi un karjeru malu nogāzes. Piegulošajās platībās valdošās ir priežu mežaudzes, nelielos ieslēgumos arī egļu un bērzu mežaudzes; dominē lāna un damakšņa augšanas apstākļi, būtiski mazāk. Plānotās darbības teritorijā nav meliorētu – susinātu augšņu. Lokālas mežaudžu īpatnības nosaka Abavas senlejas sanesumi un to sastāvs.

Kā jau iepriekš aprakstīts, plānotās darbības teritorijas reljefs ir paugurains, piegulošās izstrādātās platības izrakņātas un uzskatāmas par antropogēnām. Lokālu mikroreljefu plānotās darbības teritorijā veido senas, vietas apsaimniekošanas liecības, piegulošo teritoriju mikroreljefu veido esošās dabiskas brauktuves, kvartālistigas, atsevišķi grāvji – iespējams, taisnoti un pārveidoti strauti un cilvēka veidota un uzturēta antropogēnā ainava izstrādātajās platībās, ieskaitot dīķus. Plānotās darbības teritorija nav apdzīvota, tuvākā apdzīvotā viensēta 0,5 km attālumā, tuvākā lielākā apdzīvotā vieta – Renda, atrodas ~3 km attālumā. Plānotās darbības teritorija nav cilvēka apdzīvota, kamēr, piegulošo meža masīvu caurauž blīvs dabisku brauktuveju tīkls, ko nosaka kopumā sausie augšanas apstākļi, meža masīvā, tālāk uz dienvidaustrumiem (~0,5 km) no apsektās teritorijas atrodas viena apdzīvota viensēta “Strazdiņi”. Plānotās darbības teritorija vairāk kā 95 % tās apjoma atrodas sausos augšanās apstākļos, tikai vietām atrodamas mitras ielācīņas.

Plānotās darbības teritorijā dominē izcirtumi, jaunaudzes un nelielā platībā (apsekotās platības austrumu daļā) sekundāras mežaudzes (vēsturiski un daļa arī mūsdienās apsaimniekoti meži), veidojot ~100 % no apsekotās platības, kuru varētu pieskaitīt kopumā sekundāriem meža biotopiem, lielākajā to platībā – bioloģiski jauniem. Kopumā, apsekotā platība uzskatāma par dabisku, bet – mežsaimnieciskās darbības būtiski ietekmētu un pārveidotu, dominē bioloģiski jaunas sekundāras sistēmas, ko ir noteikusi īstenotā apsaimniekošana pārskatāmā pagātnē. Mežs plānotās darbības teritorijā pēc ciršanas aktivitātēm atjaunojas nevienmērīgi. Dominē āra bērzs *Betula pendula*, retāka sastopama parastā egle *Picea abies*, parastā priede *Pinus sylvestris*, sastopami atsevišķi bioloģiski jauni parastie ozoli *Quercus robur*, parastā apse *Populus tremula*. Pamežā atjaunojas parastā lazda *Corylus avellana*, parastais krūklis *Frangula alnus*, parastais pīlādzis *Sorbus aucuparia*. Zemsedzē ir gan saglabājušās meža raksturīgās sugas, gan sastopamas zālāju sugas. Spriežot pēc zemsedzes augāja, mežs bijis skrajš, zālains, iespējams – senas ganības, par ko liecina arī plānotās darbības teritorijā, tās centrālajā daļā, atrodamās bioloģiski vērtīgu zālāju indikatorsugas un ar lakstaugiem klātie laukumi. Zemsedzē dominē parastā ērgļpappe *Pteridium aquilinum*, slotiņu ciesa *Calamagrostis epigeios*, retāk baltā madara *Galium album*, niedru ciesa *C.arundinacea*, šaurlapu ugunspuķe *Chamaenerion angustifolia*. Sūnu stāvs vāji attīstīts.

Apsekotajā platībā nav bioloģiski vecu mežaudžu. Apsekotajā teritorijā dominē izcirtumi un bioloģiski jaunas kokaudzes, kurās izteikts zālains aspekts zemsedzē, apsekotās teritorijas centrālajā daļā vairāk sīkrūmu: melleņu *Vaccinium myrtillodes*, brūklenes *Vaccinium vitis-idaea*,

⁶ Latvijas daba, 1. Enciklopēdija. Rīga, 1994. 255.lpp.

⁷ Latvijas daba, 2. Enciklopēdija. Rīga, 1995. 255.lpp.

⁸ Latvijas daba, 2. Enciklopēdija. Rīga, 1995. 255.lpp.

kā arī sila virsis *Calluna vulgaris*. Salīdzinoši lielu apsektās platības austrumu un centrālo daļu veido izcirtumi un jaunaudzes, kur vietām – skraji izvietotas, saglabātas atsevišķas pieaugušas parastās priedes *Pinus sylvestris*, krūmu stāvā dominē bērzi *Betula sp.*, parastā apse *Populus tremula*, zemsedze – zālaina, tajā gan ciesa *Calamagrostis sp.*, gan parastā ciņusmilga *Deschampsia caespitosa*. Kokaugu aizzēlumu veido arī parastais osis *Fraxinus excelsior*, parastā egle *Picea abies*, lokāli arī parastā liepa *Tilia cordata*, parastā kļava *Acer platanoide*s, parastais ozols *Quercus robur*; mitrākās vietās arī baltalksnis *Alnus incana* un melnalksnis *A. glutinosa*. Tikai nelielā platībā saglabāts mežs – kopumā nelielā platībā apsektās teritorijas rietumu daļā, daļa no tā – arī mežsaimnieciski ietekmēta, jo veikta kokaudzes retināšana – šajā platībā dominē parastā egle *Picea abies*, ciesa *Calamagrostis sp.*, melle *Vaccinium myrtillodes*, izteikts sūnu stāvs: Šrēbera rūšaine *Pleurozium schreberii*, spīdīgā stāvaine *Hylocomium splendens*. Izcirtumi ir zālaini, lokāli dominē slotiņu ciesa *Calamagrostis epigeios*, niedru ciesa *C. arundinacea*, lokālos atvērumus, kur atsegta augsnes virskārta: naktssveces *Oenothera sp.*, mālļēpe *Tussilago farfara*.

Plānotās darbības teritorijas ziemeļaustrumu daļā, kā arī atsevišķos laukumos zemes gabala vidusdaļā ir atsevišķi mazi mežu puduri, koku grupas bez dabisko mežu struktūras elementu un indikatoru klātbūtnes. Šiem meža fragmentiem nav būtiskas nozīmes teritorijas bioloģiskās daudzveidības paaugstināšanā.

Plānotās darbības teritorijā dominē sausu un vidēji mitru apstākļu boreālo augu sabiedrību augu sugas un to sabiedrības, tikai vietām – mitrākās vietās, ir arī mitriem boreāliem mežiem raksturīgas augu sugas un to sabiedrības. Plānotās darbības teritorijas centrālajā daļā arī lakstaugi, nelielā platībā apsektās teritorijas rietumu daļā arī tā saucamā pavasara aspekta jeb nemorālas augu sabiedrības.

Plānotās darbības teritorijas ziemeļrietumu, ziemeļu, austrumu un dienvidaustrumu robeža ir izstrādes stadijā esoši, pamesti un izstrādāti smilts, smilts-grants karjeri, kas to ieskauj – veidojot plašu, izrakņātu platību, zemākajās vietās izveidojušies dīķi. Apsektās teritorijas rietumu robeža ir pieaudzis mežs uz izteikta paugura, kas iekļauts īpaši aizsargājamā dabas teritorijā, *Natura2000* teritorijā – dabas parkā “Abavas senleja”, daļa plānotās darbības teritorijas rietumu malas sakrīt ar dabisku brauktuvi. Savukārt plānotās darbības teritorijas dienvidu robežu veido izteikta atmežota nogāze, kas tālāk uz dienvidiem piekļaujas pieaugušam mežam, kas iekļauts mikroliegumā. Reljefs plānotās darbības teritorijā ir paugurains ar kritumu Abavas upes virzienā (uz dienvidiem). Mikroliegums atrodas lēzenā ieplakā. Uz dienvidiem no plānotās darbības teritorijas atrodas mikroliegums, kas izveidots īpaši aizsargājama sūnu sugai – tūbainajai bārkstlapei *Trichocolea tomentella*, jānorāda, ka mikroliegums ir vērtējams kā kompleksa dabas vērtību koncentrācijas teritorija, jo tajā atrodas vēl vismaz 12 retas un īpaši aizsargājamās augu sugas, Eiropas Savienības nozīmes, Latvijā īpaši aizsargājami biotopi, tajā skaitā Acleju avoti. Starp plānotās darbības platību un mikroliegumu atrodas atmežota nogāze bez avotiem. Mikroliegums ir uzskatāms par kompleksu dabas vērtību koncentrācijas platību, jo tajā atrodas gan avoti (Acleju avoti), gan īpaši aizsargājamās augu sugas, gan īpaši aizsargājami biotopi.

Uz ziemeļiem, ziemeļrietumiem, ziemeļaustrumiem, austrumiem, plānotās darbības vieta piekļaujas izstrādātiem un daļēji izstrādātiem karjeriem. Uz ziemeļiem, ziemeļrietumiem esošais karjers tieši robežojas ar dabas parku “Abavas senleja” teritoriju. Plānotās darbības rietumu robeža piekļaujas dabas parkam “Abavas senleja”, tā austrumu robežai. Dabas parka un plānotās darbības teritorijas robežjoslā nav līdz šim reģistrētu ES nozīmes biotopu (datu bāze “Ozols”). Plānotās darbības teritorijas rietumu robežai piekļaujas dabas parka platība, ko veido jaunaudze (~14 gadīgs priežu damaksnis) un ~112 gadīgs priežu damaksnis bez dabiska meža struktūrām uz izteikta reljefa. Šie pierobežas joslas meži nav saistīti ar paaugstinātu mitruma režīmu augsnē,

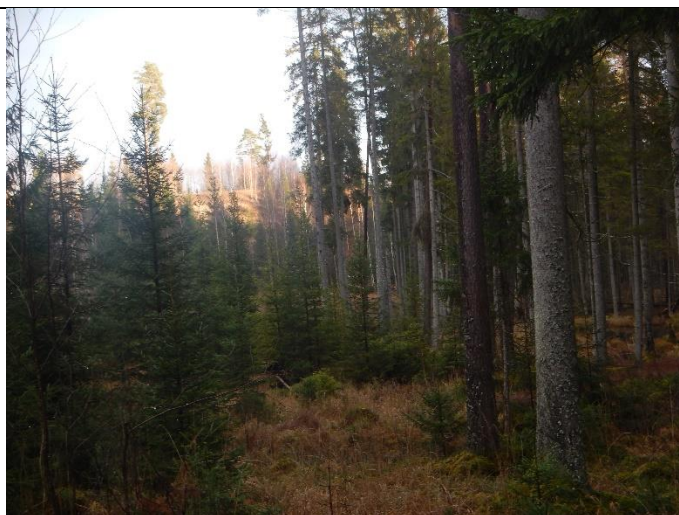
tāpēc tos var apdraudēt tieša – strukturāla, mehāniska ietekme, tajā skaitā augsnes noslīdējumi, koku ciršana u.c. Karjera izstrādes gadījumā, ieteicams veidot buferjoslu gar potenciālā karjera rietumu malu.

Skats uz plānotās darbības teritorijas ziemeļu robežu, kas visā tās garumā piekļaujas karjeram

Skats uz plānotās darbības teritorijas ziemeļrietumu robežu, kur meži atrodas dabas parka teritorijā, kamēr izrakņātā platība tieši pieguļ dabas parkam. Veidojot situāciju, kur antropogēna platība – karjers, tieši pieguļ *Natura2000* teritorijai.

Skats no mikrolieguma ziemeļu malas puses uz pauguru, kurā plānota karjera ierīkošana.

Skats uz mikroliegumu, ko veido kompleksa – dabas vērtību koncentrācijas platība ar avotiem.

Plānotā darbība un esošās ietekmes

Plānotās darbības vieta atrodas Kuldīgas novada Rendas pagastā, ārpus apdzīvotām vietām, teritorijā starp Abavas upi dienvidos (~0,8 km) un Dzirupi rietumos (~0,2 km). Plānotās darbības vieta ietilpst atradnē “Renda - 1989.g.”, kuras platība ir 19,72 ha, un kura ietilpst vairāku nekustamo īpašumu teritorijās. Paredzētās darbības ietvaros atradnes “Renda - 1989.g.” teritorijas daļā, kas atrodas īpašumā “Mežkalni”, 8,28 ha platībā plānots iegūt smilti-granti un smilti. Saskaņā ar atzinuma Pasūtītāja sniegto informāciju, derīgā izrakteņa ieguvī paredzēts veikt ar atklāto derīgo izrakteņu ieguves paņēmieni divās izstrādes kāplēs (atkarībā no reljefa), paredzot ieguvī veikt virs un zem gruntsūdens līmeņa bez ūdens līmeņa pazemināšanas un/vai novadīšanas.

Jaunu ceļu vai pievadceļu būvniecība netiek paredzēta, iebraukšana ieguves vietā notiks pa jau ierīkotu piebraucamo ceļu no ieguves laukuma austrumiem. Transporta un tehnikas vienības paredzēts novietot ieguves laukuma ziemeļaustrumos, kur paredzēts izvietot visu nepieciešamo

infrastruktūru. Žogu uzstādīšana nav paredzēta. Pēc un paralēli derīgo izrakteņu ieguvei teritoriju vietās, kur derīgo izrakteņu krājumi akceptēti zem pazemes ūdens līmeņa, paredzēts rekultivēt par atsevišķām ūdensilpēm, savukārt virsūdens daļu paredzēts rekultivēt apmežojot vai lauksaimniecības vajadzībām.

Plānotās darbības vietas atrodas plašākā derīgo izrakteņu un ieguves ietekmētā areālā, ko veido atradne "Renda - 1989.g.", atradne "Renda - 1979.g.", atradne "Renda - 3" 1. un 2.laukumi. Šajās atradnēs ieguves darbus veid/ir veikuši vairāki komersanti, tādējādi jau izveidota plaša derīgo izrakteņu ieguves ietekmēta platība – areāls. Paredzētā darbība, esošo ~46 ha platībā esošo ieguves platību palielinās vēl par 8,28 ha, veidojot ieguves vietu ~54 ha kopplatībā. Lai gan daļā ieguves areāla derīgo izrakteņu ieguve vairs netiek veikta un tādējādi no šāda aspekta daļa no ietekmēm: trokšņi, putekļi u.c., no pilnīgi visām ieguves vietām nesummējas, kopējo ainavisko un vienlaidus izmantojamo platību aspektā darbības ir uzskatāms par savstarpēji saistītām un vērtējamās vienkopus. Attiecīgi, vērtējamās kopskatā, vērtējot gan kopējās ieguves platības, gan vērtējot iespējamo negatīvo ietekmi uz sūnas mikroliegumu.

Pirms plānotās darbības plānota atmežošana – jānorāda, ka plānotās darbības platība lielākajā tās daļā jau ir atmežota. Celmus plānots pārstrādāt šķeldā, apsekotajā teritorijā ciršanas atliekas netika konstatētas.

Faktiski, plānotā darbība ir ilgstoši notiekošas ieguves paplašināšana atradnē "Renda – 1989". Plānotās darbības platība ir 8,28 ha. Vērtējumā jāņem vērā, ka plānotās darbības teritorijai piegulošās karjeru platības jau ir izrakņātās un ietekmētas.

2. Īss piegulošās teritorijas raksturojums

Plānotās darbības teritorija un apsekotā piegulošā platība (ar sarkanu līniju 1.pielikumā) atrodas vidēja mitruma skujkoku (dominējoši) meža masīvā, kas atrodas uz ziemeļiem no Abavas senlejas. Izstrādātajām platībā piegulošie meži virzienā uz ziemeļiem, ziemeļrietumiem un austrumiem atrodas mežsaimnieciskās darbības ietekmēti saimnieciski meži.

3. Konstatētās īpaši aizsargājamās sugas vai sugu grupas un to izplatības īpatnības, norādot izmantotos informācijas avotus, noteikšanas metodiku un vērtēšanas kritērijus, kā arī esošie un potenciālie (ja tos iespējams identificēt) apdraudošie faktori apsekotajā teritorijā un to ietekmes vērtējums

Apsekotajā **plānotās darbības teritorijā** (1. pielikums) nav reģistrētas īpaši aizsargājamās sūnu un vaskulāro augu sugas.

Apsekotās plānotās darbības teritorijas mežaudzes, jo īpaši tajā veiktās mežsaimnieciskās darbības, būtiski pazeminājuši vietas piemērotību retu un īpaši aizsargājamu sūnaugu un vaskulāro augu sugu pastāvēšanai. Apsekotajā teritorijā ir ļoti maz mirušās koksnes, nav lokāls apēnojums, kas būtu piemērots epifītiskām sūnām. Savukārt, zemsedze ir ietekmēta, apsekošanas laikā izveidojies izteikts aizzēlums ar kokaugu atvasēm, bioloģiski jauniem kokaugiem, kā arī zemsedzē dominē cīsu radīts *Calamagrostis sp.* ekspansīvs aspekts, kas lokāli samazina vietas piemērotību retu un īpaši aizsargājamu vaskulāro augu, tajā skaitā savvaļas orhideju (piemēram,

naktsvijoļu *Platanthera sp.*, dzegužpirkstīšu *Dactylorhiza sp.*) pastāvēšanai. Vērtējot pēc maksimālā piesardzības principa, apsekotajā teritorijā iespējams atrast īpaši aizsargājamu ierobežoti izmantojamu vaskulāro augu sugu - gada staipekni *Lycopodium annotinum* (īpaši aizsargājama ierobežoti izmantojama suga, saskaņā ar LR MK noteikumiem Nr.396, 1. pielikums), bet apsekošanas laikā tā nav reģistrēta.

Tuvāk plānotās darbības vietai ir reģistrēts gada staipeknis, kas atrodas platībā starp plānoto karjeru un mikroliegumu (2.pielikums).

Vērtējot pēc maksimālā piesardzības principa, plānotās darbības teritorijai pietuvojotajās platībās, konkrēti – mikroliegumā, kas atrodas uz dienvidiem īpašuma “Mežkalni”, konstatētas 12 īpaši aizsargājamas augu sugas, to veido ES nozīmes un Latvijā īpaši aizsargājami biotopi – nozīmīgu un īpaši aizsargājami augu sugu dzīvotnes. 2020. gadā, apsekojot mērķa teritoriju, reģistrētas divpadsmit (12) īpaši aizsargājamas augu sugas, informācija par tām un to aizsardzības statusu apkopota 1. tabulā.

1. tabula

Īpaši aizsargājamās augu sugas apsekotajā platībā

N.p. k.	latīniskais nosaukums	latviskais nosaukums	LS G	ES	ĪAS	MIK	dzīvotne, augšanas apstākļi, piezīmes
Vaskulārie augi							
1	<i>Dactylorhiza fuchsii</i>	Fuksa dzegužpirkstīte	4	-	1	-	ES nozīmes biotops 7160, 91D0*, pārmitras līdz mitras augsnes
2	<i>Dactylorhiza maculata</i>	plankumainā dzegužpirkstīte	4	-	1	-	ES nozīmes biotops 7160, 91D0*, pārmitras līdz mitras augsnes
3	<i>Huperzia selago</i>	apdzira	4	IV	2	-	ES nozīmes biotops 7160, 91D0*, pārmitras līdz mitras augsnes
4	<i>Listera cordata</i>	sirdsveida divlape	3	-	1	-	ES nozīmes biotops 7160, 91D0*, pārmitras līdz mitras augsnes
5	<i>Lycopodium annotinum</i>	gada staipeknis	4	IV	2	-	ES nozīmes biotops 7160, 91D0*, pārmitras līdz mitras augsnes
Sūnaugi							
1	<i>Geocalyx graveolens</i>	smaržīgā zemessomenīte	-	-	1	1	ES nozīmes biotops 7160, epiksila suga, mitri līdz pārmitri substrāta apstākļi
2	<i>Jungermannia leiantha</i>	gludkausa jungermannija	-	-	1	1	ES nozīmes biotops 7160, epiksila suga, mitri līdz pārmitri substrāta apstākļi
3	<i>Odontoschisma denudatum</i>	kailā apaļlape	-	-	1	1	ES nozīmes biotops 7160, epiksila suga, mitri līdz

N.p. k.	latīniskais nosaukums	latviskais nosaukums	LS G	ES	ĪAS	MIK	dzīvotne, augšanas apstākļi, piezīmes
							pārmitri substrāta apstākļi
4	<i>Plagiothecium undulatum</i>	viļņainā šķībvācelīte	-	-	1	-	ES nozīmes biotops 91D0*, mitras augšnes
5	<i>Riccardia palmata</i>	pirkstainā rikardija	3	-	1	-	ES nozīmes biotops 91D0*, epiksila suga, mitri līdz pārmitri substrāta apstākļi
6	<i>Trichocolea tomentella</i>	tūbainā bārkstlape	2	-	1	1	ES nozīmes biotops 7160, pārmitri augšnes un substrāta apstākļi avotu vai pazemes ūdeņu izplūdes vietās
7	<i>Tritomaria exetiformis</i>	līdzīgā trejsmailīte	-	-	1	-	ES nozīmes biotops 7160, epiksila suga, mitri līdz pārmitri substrāta apstākļi

Apzīmējumi:

LSG – aizsardzības kategorija Latvijas Sarkanajā grāmatā, jānorāda, ka LSG Latvijā nav legāla spēka, kamēr, to savā darbā izmanto profesionāli botāniķi

ES – Eiropas Padomes direktīva 92/43/EEC (21.05.1992) Par dabisko biotopu, savvaļas floras un faunas aizsardzību. II pielikums. Dzīvnieku un augu sugas, kas ir Kopienas interešu sfērā un kuru aizsardzībai nepieciešama īpaši aizsargājamo teritoriju nodalīšana. V pielikums. Dzīvnieku un augu sugas, kas ir Kopienas interešu sfērā un kuru iegūšana un ekspluatācija dabā var būt pieļaujama.

ĪAS – īpaši aizsargājama suga (MK noteikumi Nr. 396. "Noteikumi par īpaši aizsargājamo sugu un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstu", 14.11.2000., grozījumi 27.07.2004.). 1 – īpaši aizsargājama suga, 2 – īpaši aizsargājama ierobežoti izmantojama suga

MIK - LR MK 2012.g. 18. decembra noteikumos Nr. 940 „Noteikumi par mikroliegumu izveidošanas un apsaimniekošanas kārtību, to aizsardzību, kā arī mikroliegumu un to buferzonu noteikšanu”)

Viena sūnu suga – līdzīgā trejsmailīte *Tritomaria exetiformis* 2020. gada apsekojumos netika konstatēta. Konkrētā epiksilā sūnu suga aug uz kritālām (guloša – horizontāli novietota miruši koksne) vietās ar paaugstinātu mitruma režīmu. Kritalas, kā epiksilajām sugām piemērots substrāts, saglabājas tikai relatīvi neilgā laika periodā – atkarībā no kritalu sadalīšanās pakāpes un ātruma, proti – epiksilajām sugām nav piemēroti ne svaigi krituši un lūzuši koki, ne ļoti satrupējuši stumbri. Šīs sugām nepieciešams gan pietiekams noēnojums, gan mitrs substrāts (kritala), gan pastāvīgi paaugstināts gaisa mitrums. Proti, mainoties apgaismojuma apstākļiem, gaisa mitrumam un substrāta mitrumam, kā arī nenodrošinot atmirušo koksni dažādās sadalīšanās pakāpēs, var tikt apdraudēta epiksilo sugu eksistence kā tas notiek saimnieciskos un bioloģiski jaunos mežos. Konkrētajā gadījumā, līdzīgajai trejsmailītei ir piemēroti apstākļi mikrolieguma teritorijā, kamēr – tā nav reģistrēta šajā platībā kopš 2007. gada, kas nav uzskatāms par būtiski garu periodu, lai vērtētu, ka konkrētā suga vairs šajā vietā nav sastopama.

Visas reģistrētās īpaši aizsargājamo vaskulāro augu sugu atradnes (apsekošanu laikā 2020.gadā) ir labā stāvoklī un netraucēti pastāv. Gada staipeknis, kam susinātās mežaudzēs ir ekspansīvs dzīvesveids (tas veido mono-dominantas audzes zemsedzē)⁹, apsekojamajā teritorijā uzskatāms par

⁹ Rove I., Kreile V., Marga D. Occurrence of Stiff Clubmoss *Lycopodium annotinum* L. within lands managed by the Latvia's State Forest. 8th International Conference of Biodiversity Research, *Book of Abstracts*, Daugavpils, 28.-30.04.2015, p.128.

ne-ekspansīvu un piedalās meža zemsedzes augu sabiedrību veidošanā bez agresīva aspekta (aug mitros augšanas apstākļos, nesusinātās augsnēs).

Attiecībā pret ES nozīmes Direktīvās iekļautajām sūnu un vaskulāro augu sugām, saskaņā ar aktuālo informāciju – “Ziņojums Eiropas Komisijai par ES nozīmes biotopu (dzīvotņu) un sugu aizsardzības stāvokli Latvijā, novērtējums par 2013.-2018.gada periodu¹⁰:

- staipekņi *Lycopodium spp.*, sastopamības areāls valstī vērtēts kā labvēlīgs, populācijas vērtējums un nākotnes perspektīvas vērtētas kā labvēlīgas, tendences – stabilas, bet dzīvotnes vērtējums un kopējais novērtējums atzīts kā “aizsardzības stāvoklis nelabvēlīgs – nepietiekams”.

Apsekošanas laikā 2020. gada decembrī, īpaši aizsargājamās sugas neapdraud, lokāla ietekme var būt bebru mājai (2.pielikums), kas ierīkota mikrolieguma ziemeļu, ziemeļaustrumu malā. Bebri gāj kokus gar avotiem, nākotnē tādējādi lokāli var palielināties izslīkšanas iespējas. Jānorāda, ka par bebru darbību rakstīts arī hidroģeoloģes atzinumā, kas balstīta uz 2017. gada apsekojumu (3. pielikums).

4. Konstatētie Latvijā un Eiropas Savienībā īpaši aizsargājamie biotopi, biotopi ar specifiskām izplatības īpatnībām Latvijā un konstatēto biotopu kvalitāte, norādot izmantotos informācijas avotus, noteikšanas metodiku un vērtēšanas kritērijus, kā arī esošie un potenciālie (ja tos iespējams identificēt) apdraudošie faktori apsekotajā teritorijā un to ietekmes vērtējums

Apsekotajā teritorijā un tai tieši piegulošajās platībās nav reģistrēti Latvijā un Eiropas Savienībā īpaši aizsargājamie biotopi^{5;6;11}.

Vērtējot pēc maksimālā piesardzības principa, plānotās darbības teritorijai pietuvojotajās platībās, apsekošanas laikā novērtēti Eiropas Savienības nozīmes biotopi un to atbilstība Latvijā īpaši aizsargājamiem biotopiem. Attiecīgi, plānotās darbības ietekmes zonā – pietuvojas, atrodas mežaudzes, kas atbilst Eiropas Savienības nozīmes biotopiem, tās atbilst arī Latvijā īpaši aizsargājamiem biotopiem (1. un 2.pielikums) – 2. tabula. Meža biotopu atbilstība Latvijas īpaši aizsargājamo biotopu pazīmēm apkopota 2.tabulā, norādītās mežaudzes ietilpst mikroliegumā, kas dibināts īpaši aizsargājamas sūnu sugas aizsardzībai.

2.tabula

ES nozīmes biotopu raksturojums un to atbilstība Latvijas īpaši aizsargājamiem biotopiem

Kv., nog.	ES biotopa kods, variants, kvalitāte	Atbilstība Latvijas īpaši aizsargājamo biotopu pazīmēm			Latvijas īpaši aizsargāj amā biotopa kods
		Definīcija (D), minimālais mežaudzes vecums (V)	Raksturojošās sugas	Bioloģiski nozīmīgi struktūras elementi	
254.kv. 13.nog.	7160-1, izcila	D- atbilst	Biotopā ir sastopamas vismaz	Atbilstoša hidroloģija un biotopa minimālā platība	2.4.

¹⁰ https://www.daba.gov.lv/public/lat/dabas_aizsardzibas_plani/dati1/zinojumi_eiropas_komisijai/

			piecas biotopu raksturojošās sugas, tostarp lietussargsugas		
254.kv. 11., 13., 15.nog.	91D0*-variē 1. un 2. varianti, kvalitāte variē no labas līdz izcilai	D- atbilst V – atbilst (priede – 107, 117 un 127)	Biotopā sastopamas vismaz piecas biotopu raksturojošās sugas, tostarp lietussargsugas, neskaitot kokus un krūmus	Sastopami vismaz trīs biotopu raksturojoši bioloģiski nozīmīgi struktūras elementi	1.15.
254.kv. 16.nog.	9010* - 1, laba	1.variants D – atbilst V – atbilst (priede – 177 gadi)	Biotopā sastopamas vismaz piecas biotopu raksturojošās sugas, tostarp lietussargsugas, neskaitot kokus un krūmus	Sastopami vismaz pieci biotopu raksturojoši bioloģiski nozīmīgi struktūras elementi	1.14.

Jānorāda, ka uz austrumiem no mikrolieguma ir ierīkots karjers (atradne “Renda-3”, 2.laukums), attiecīgi, zemes gabala “Mežkalni” dienvidaustrumu izvirzījumā, atradnes izmantošana – paplašināšana, varētu ietekmēt mikroliegumā esošās dabas vērtības, samazinot vai mainot virszemes ūdeņu noplūdi mikrolieguma virzienā un lokāli palielinot dabiskās teritorijas fragmentāciju. No augu sugu un biotopu aizsardzības aspektiem un dabiskās teritorijas fragmentācijas samazināšanas aspekta, ja tiek pieļauta un īstenota plānotā karjera ierīkošana īpašumā “Mežkalni”, tā samazināma dienvidu un rietumu malās, nodrošinot starp aktīvās ieguves teritoriju, dabas parku “Abavas senleja” buferjoslu, ieteicami 30 m platumā. Dienvidu daļā, gar mikroliegumu, rekomendēju virzīt buferjoslas robežu pa dabisko robežu – pa nogāzes augšējo kranti, lai saglabātu un nodrošinātu arī vizuāli akceptējamu pārejas joslu no mikroliegumu un dabas parka uz izstrādes teritoriju. Šāda pieeja nedaudz samazinās plānotās darbības platību. Kamēr, izslēdzot un noteicot ir hidroģeologa atzinums, tajā skaitā informācija par Acleju avotu ūdensdeves apjomiem – pierādīta, zinātniski pamatota informācija par virszemes un pazemes ūdeņu plūsmu stabilitāti esošajā apjomā mikrolieguma teritorijā.

Abi pārmitriem biotopi – Minerālvielām bagāti avoti un avoksnāji un Purvaini meži, ir tieši saistīti un atkarīgi no hidroloģiskā režīma. Jo īpaši tas ir svarīgi ES nozīmes biotopam Minerālvielām bagāti avoti un avoksnāji, jo avotu pastāvēšanu nosaka pazemes ūdeņu pieplūde. Mikrolieguma teritorijā atrodas vairākas pazemes ūdeņu atslodzes jeb izplūdes vietas, kas ir gan redzamas zemes virspusē, reizēm avoti atrodas zem augsnes virskārtas (veidojot pārmitru, staignu platību), virzienā uz Abavas upi (uz dienvidiem) veidojot vienotu lēnu ūdensteci, kas ir dzīvotne retām un īpaši aizsargājamām augu sugām avoksnāju izteces vietās un to apkārtnē. Ja avotu darbība izsīks, mainīsies to radītā un uzturētā dzīvotne, mainīsies apstākļi un radīsies apdraudējums lielākajai daļai reto un īpaši aizsargājamo augu sugu, kā arī tiks apdraudēti ES nozīmes, Latvijā īpaši aizsargājamie biotopi. Avotu izplūdes vietas koncentrējas mikrolieguma ziemeļu daļā, pierobežā ar zemes īpašumu “Mežkalni” – tā dienvidu daļu, kas tieši piekļaujas plānotās darbības teritorijai. Apsekošanas laikā, īpašuma “Mežkalni” robežjoslu ar mikroliegumu veido jaunaudze, kas izveidojusies pēc ciršanas darbiem, vien nelielā platībā pret mikrolieguma ziemeļaustrumu stūri, saglabāts neliels pieauguša meža ieslēgums, kas veido buferjoslu starp mikroliegumu un plānotās

darbības platību. Tālāk uz ziemeļaustrumiem, austrumiem buferjoslu veido bioloģiski jaunas un vidēja vecuma kokaudzes, kas daļēji veic buferjoslas funkcijas.

Vērtējot situāciju, jāņem vērā jau esošās ietekmes, proti – uz austrumiem no mikrolieguma ir ierīkots karjers, attiecīgi vēl viena mikroliegumam pietuvināta karjera izveidošana tā ziemeļu, ziemeļaustrumu daļai, varētu būtiski ietekmēt mikroliegumā esošās dabas vērtības, samazinot vai mainot virszemes ūdeņu noplūdi mikrolieguma virzienā un palielinot lokālu teritorijas fragmentāciju, kā arī vēl vairāk atsedzot mikrolieguma ziemeļu (avotu koncentrācijas vieta), ziemeļaustrumu daļas vēja un gaismas ietekmei, kas radīs mikrolieguma malu koku izgāšanās draudus, kā arī pakļaus saules un vēja ietekmei, kas papildus var ietekmēt patreiz daļēji apēnoto situāciju.

Apsekotās teritorijas apsekošanas laikā nav reģistrēti ES nozīmes, Latvijā īpaši aizsargājamo meža biotopu apdraudoši faktori. Tie netraucēti attīstās, daļā bioloģiski veco mežu noris izteikta sekundārā sukcesija, kas ir dabisks process un liecina par vietas ilglaicību. Lokāli jāvērtē bebru darbības ietekme, proti – 2020.gada decembrī, mikrolieguma ziemeļaustrumu malā reģistrēta viena bebru māja un bebru aktivitāte avotos, kas var radīt tiešus izslīkšanas draudus, saskaņā ar hidroģeoloģijas atskaiti (3.pielikums), bebra māja un aktīva bebru darbība bijusi arī vismaz sākot no 2017.gada.

5. Citas apsekotās teritorijas bioloģiskās daudzveidības un ainavas saglabāšanai nozīmīgas vērtības, piemēram, dižkoki, veci koki, alejas, zinātniski nozīmīgas sugu atradnes

Vērtējot pēc maksimālā piesardzības principa, plānotās darbības teritorijas austrumu daļā atrodas atsevišķas garas un lielas parastās priedes *Pinus sylvestris*, kas saglabātas īstenotajās cismās.

Nelielā platībā, plānotās darbības teritorijas centrālajā daļā ir nosacīti labāki ar lakstaugiem klāti laukumi, kuros, ieguldot mērķtiecīgu darbu ir iespējama dabiskiem zālājiem raksturīgu augu sabiedrību atjaunošana.

Plānotās darbības teritorijas centrālajā daļā atrodami atsevišķi ar lakstaugiem klāti laukumi, kuros reģistrēta dabisku zālāju indikatorsuga – lielziedu vīgrieze *Filipendula vulgaris*.

Vērtējot pēc maksimālā piesardzības principa, piegulošajās platībās, konkrēti – mikroliegumā, reģistrēta plašas un vitālas zilganās baltsamtītes *Leucobryum glaucum* audzes (2. pielikums). Konkrētā sūnu sugas nav Latvijā īpaši aizsargājama, kamēr – ir dabisku meža biotopu indikatorsuga un ir iekļauta ES Dzīvotņu Direktīvas 5.pielikumā. Attiecībā pret ES nozīmes Direktīvās iekļautajām sūnu un vaskulāro augu sugām, saskaņā ar aktuālo informāciju – “Ziņojums Eiropas Komisijai par ES nozīmes biotopu (dzīvotņu) un sugu aizsardzības stāvokli Latvijā, novērtējums par 2013.-2018.gada periodu¹¹”:

- zilganā baltsamtīte *Leucobryum glaucum*, sastopamības areāls valstī vērtēts kā labvēlīgs, sugas dzīvotnes, un nākotnes perspektīvas vērtētas kā labvēlīgas, tendences – stabilas, bet – populācijas vērtējums un kopējais novērtējums atzīts kā – “aizsardzības stāvoklis nelabvēlīgs – nepietiekams”.

Mikrolieguma teritorijā reģistrētas arī vairākas dabisku mežu indikatorsugas, piemēram, dižegļu lekanaktis *Lecanactis abietina*, kas nav iekļauts īpaši aizsargājamo sugu sarakstos, kamēr – liecina par meža vides dabiskumu.

6. Pētāmās teritorijas aizsargājamo dabas un ainavas vērtību labvēlīga aizsardzības statusa nodrošināšanas prasības un darbības, lai uzlabotu konstatēto sugu un biotopu stāvokli un bioloģisko vērtību neatkarīgi no to aizsardzības statusa

Ja tiek pieņemts lēmums par plānotās darbības teritorijas saglabāšanu kā meža zemi, tad ieteicams saglabāt savrupās priedes un mērķtiecīgi veicināt floristiskā sastāva un augāja telpisko struktūru uzlabošanos ar lakstaugiem klātajos laukumos.

Vērtējot plašāk, plānotās darbības teritorijai piegulošās platības, tajās reģistrēto ES nozīmes biotopu, Latvijā īpaši aizsargājamo biotopu un nozīmīgo sugu aizsardzība nodrošināma (1. un 2. pielikums), saglabājot un turpinot atradņu un dzīvotņu netraucētu attīstību. Aktīvi biotehniski pasākumi biotopu un sugu labvēlīga aizsardzības stāvokļa nodrošināšanai patreiz (apsekošanas laikā) nav nepieciešami, attiecīgi, nav plānojami un īstenojami. Jāseko līdzi bebru darbības aktivitātēm mikrolieguma ziemeļaustrumu un ziemeļu daļās (1. un 2.pielikums), ja rodas izslīkšanas draudi, beбри virzāmi citur, jo – lai arī dabiskie procesi un to nodrošināšana ir mikroliegumos prevalējoši, bebru radītie aizsprosti tieši apdraud mikrolieguma izveidošanas mērķi – īpaši aizsargājamas sūnu sugas, pastāvēšanu, proti – tā aug uz mitra substrāta, applūdinātā teritorijā tās pastāvēšana nebūs iespējama. Tāpat, meža vide ir dzīvotne virknei (1.tabula) aizsargājamo augu suga, kas nevar pastāvēt ūdens vidē. Appludināšana negatīvi ietekmēs arī Purvaino mežu un Acleju avotu struktūras un funkcijas.

7. Ietekme uz īpaši aizsargājamo dabas teritoriju, Natura2000 vietu – dabas parku “Abavas senleja”

Īpaši aizsargājamā dabas teritorija, Natura2000 teritorija – dabas parks “Abavas senleja” kā Latvijas nozīmes aizsargājama dabas teritorija izveidota jau 1957. gadā. 2004.gadā iekļauta

¹¹ https://www.daba.gov.lv/public/lat/dabas_aizsardzibas_plani/dati1/zinojumi_eiropas_komisijai/

Eiropas Savienības nozīmes īpaši aizsargājamo dabas teritoriju tīklā *Natura2000* kā C tipa teritorija (LV0302100). Dabas parka kopplatība ir 14 878 (dažādos avotos norādīts arī 14 875 ha). Dabas parks veidots Abavas ielejas aizsardzībai. Izcila biotopu daudzveidība, tajā skaitā ļoti retu, piemēram, kaļķaini purvi ar Devela grīslī *Carex davalliana*, kadiķu audzes kaļķainās pļavās u.c. Teritorija ar izcilu ainavisko vērtību - upes ielejas ainavas, pļavu un nogāžu ainavas, ģeomorfoloģiskās vērtības. Dabas parkā ietilpst tādi ģeoloģiskie objekti kā: Sudmaļu ūdenskritums, Imulas dolomīta klintis, Kalnamuižas kraujas, Cimmermaņu krauja, Īvandes ūdenskritumi, Muižarāju klintis, Langsēdes klintis, Abavas Velnala.

Saskaņā ar aktuālo dabas parka standarta datu formu (SDF), kas aktualizēta 2018.gadā¹², galvenās īpaši aizsargājamās dabas teritorijas kvalificējošās vērtības ir ES nozīmes biotopi: kadiķu audzes zālājos un virsājos (5130), nogāžu un gravu meži (9180*), avoti, kuri izgulsnē avotkaļķus (7220*), kaļķaini zāļu purvi (7230), smiltāju zālāji (6120*), sausi zālāji kaļķainās augsnēs (nozīmīgas orhideju atradnes) (6210), parkveida pļavas un ganības (6530*); labākā kaļķaina zāļu purva par Devela grīslī *Carex davalliana* vieta valstī, augsta nozīme ksilofāgo un ksilodetrītfāgo kukaiņu aizsardzībā, šajā teritorijā reģistrēto arī daudz aizsargājamu sauszemes un saldūdeņu gliemežu sugu. Abavas upes krastos daudz zivjudzenīšu *Alcedo atthis* un bebru *Castor fiber*, svarīga vieta upe nēģa *Lampetra fluviatilis* nārstošanai un attīstībai, jo īpaši upes lejteces posmā zem Rendas. Kvalificējošās sugas ir: Eiropas ūdrs *Lutra lutra*, slaidais pumpurgliemezis *Vertigo angustior*, četrzobu pumpurgliemezis *V. geyeri*, lapkoku praulgrauzis *Osmoderma eremita*, biežā perlamutrene *Unio crassus*, skabiozu pļavraibenis *Euphydryas aurinia*, ošu pļavraibenis *E. maturna*, lielais skābeņu zeltainītis *Lycaena dispar*, strauta nēģis *Lampetra planeri*, lielais tritons *Triturus cristatus*, akmeņgrauzis *Cobitis taenia*, platgalve *Cottus gobio*, salate *Aspius aspius*, spidiļķis *Rhodeus sericeus amarus*, dīķu naktssikspārnis *Myotis dasycneme*, Lēzeļa lipare *Liparis loeselii*. Dabas parks ir dzīvotne ievērojamam skaitam valstī īpaši aizsargājamām augu un dzīvnieku sugām. Vieta ar augstu ģeomorfoloģisko un ģeoloģisko vērtību. Dabas parka austrumos atrodas arī viens dabas liegums "Čužu purvs", kas ir viena no dažām vietām Latvijā, kur atrodas sēra avoti. Liegumā ir ievērojama bruņcepuru dzegužpuķes *Orchis militaris* populācija sausos un mainīga mitruma zilganās seslērījas *Sesleria caerulea* zālājos, kā arī vienīgā krūmu čužas *Pentaphylloides fruticosa* atradnē valstī.

Kā "citas vērtības" iekļautas: Abavas upes senleja ar dažādu veidu zālājiem, avotiem un purviem, **skujkoku**, jauktiem un platlapju **mežiem**, smilšakmens atsegumiem un vēsturiskiem ciematiem.

Izvērtējot plānoto darbību, redzams, ka tā tieši neietekmēs īpaši aizsargājamās dabas teritorijas izveidošanas mērķus un teritoriju kvalificējošās sugas.

Izvērtējot situāciju detālāk – īpaši aizsargājamās dabas teritorijas individuālajos aizsardzības un izmantošanas noteikumos (03.03.2008. MK noteikumi Nr. 133 "Dabas parka "Abavas senleja" individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi"), konkrētās īpaši aizsargājamās dabas teritorijas **dabas parka zona ir izveidota, lai saglabātu** Abavas senlejai raksturīgo ainavu un īpaši aizsargājamās pļavu un **mežu biotopus**, kā arī īpaši aizsargājamo dzīvnieku sugu - griezes *Crex crex*, zivju dzenīša *Alcedo atthis* un lapkoku praulgrauža *Osmoderma eremita* - dzīvotnes, mazā ērgļa *Aquila pomarina* un zivju ērgļa *Pandion haliaetus* barošanās vietas, **kā arī īpaši aizsargājamo augu sugu dzīvotnes.**

¹² <http://natura2000.eea.europa.eu/Natura2000/SDF.aspx?site=LV0302100>

Īstenojot plānoto darbību, sagaidāms troksnis un putekļi. Ietekme uz hidroloģisko režīmu detalizējama hidroģeologa vērtējumā. Pastāv ietekmes riski uz dabas robežjoslu, tajā skaitā noslīdējuma draudi, ja tiks ietekmēts paugurainais reljefs.

Ja tiek akceptēta plānotā darbība, tad plānojama un nodrošināma vismaz 100 m plata bufersjosla starp īpaši aizsargājamo dabas teritoriju un karjeru. Tāpat, karjera vajadzībām nav izmantojama dabiskā brauktuve, kas piekļaujas īpašumam "Mežkalni" (uz rietumu pusi) un šķērso dabas parku. Piekļuve plānotajam karjeram nodrošināma no tā austrumu, ziemeļaustrumu puses.

8. Secinājumi par plānotās darbības vai pasākuma ietekmi uz konstatēto sugu un biotopu stāvokli un bioloģisko vērtību, kā arī uz piegulošo teritoriju un nosacījumi darbības vai pasākuma veikšanai

8.1. Ietekme karjera paplašināšanas un ekspluatācijas laikā

Izveidojot karjeru mērķa – plānotās darbības platībā, netiks ietekmētas Latvijā īpaši aizsargājamās sūnaugu, vaskulāro augu sugas, kā arī netiks ietekmēti ES nozīmes un/vai Latvijā īpaši aizsargājami biotopi. Kamēr, mērķa platībā tiks veikta pilnīga esošā augāja noņemšana, lokālā mikroreljefa un reljefa mainīšana – lokāli tiks palielināta esošo karjeru kopplatība – tiks izveidots lokāls, fragmentējošs atvērums, līdz ar to – tiks palielināts antropogēno platību kopējais apjoms. Ietekme uz hidroloģiju, kas saistāma ar virszemes – augāja veidojošo zemes slāni, sagaidāma niecīga, hidroģeoloģija ir ārpus ekspertes kompetences, un ietekmes uz vidi novērtējuma ietvaros tiek vērtēta atsevišķi un padziļināti.

Karjera ierīkošanas un izstrādes laikā būs troksnis un putekļi. Pētījumi par trokšņa ietekmi uz augāju pasaulē notiek, bet tie nav konkrēti zinātniski piemērojami konkrētā atzinuma ietvaros.

Vienkopus pieeja jau esošā vietā ir atbalstāma, tā ir labāka, kā karjera ierīkošana jaunā vietā. Kamēr, jau ir izveidojusies un paplašināsies vienlaidus izrakņāta teritorija, kas tieši robežojas ar īpaši aizsargājamo dabas teritoriju, Natura2000 teritoriju – dabas parku "Abavas senleja" un pietuvojas īpaši aizsargājamās sūnu sugas mikroliegumam, ko veido dabas vērtību koncentrācijas teritorijas. Strukturāli – ietekmes patreiz nav un netiek sagaidītas. Kamēr, lai arī pirmsšķietami nav sagaidāmas funkcionālas ietekmes, ko apliecina arī līdzšinējā situācija – jau izrakņātās platības, pastāv iespēja – turpinot paplašināt karjeru veidošanu, pārsniegt ekosistēmu kapacitāti funkcionāli – ja netiek ievērotas rekomendācijas buferjoslu ierīkošanā un saudzīgā satiksmes, un darbu plūsmas organizācijā; riskus pamatā nosaka hidroģeoloģiskā situācija, kas ir ārpus ekspertes kompetences. Hidroģeoloģiskie riski ir primāri, vērtējot konkrēto objektu.

Pēc būtības, plānotās darbības vieta ir vērtējama par daļu no kopējās situācijas vienotā teritorijā, kas ietver atradnes "Renda - 1989.g.", "Renda-3" un "Renda - 1979.g.", un atrodas dabas parka "Abavas senleja" tiešā tuvumā. Kopsavēkot lauka apsekojumu rezultātus, tajā skaitā dabas parkā "Abavas senleja" un mikroliegumu "Tūbainā bārkstlape"- Acleju avoti, un šajā atzinumā konstatēto:

- esošo atradņu izstrāde notiek bez gruntsūdeņu atsūkņēšanas vai novadīšanas paštecē, tādējādi ļaujot izstrādāt iegūstamo materiālu ar iespējami mazāku ietekmi uz piegulošajām teritorijām. Kamēr, nenoliedzami, esošo atradņu malā atrodas dabas vērtības – jo īpaši rietumos, dienvidrietumos un dienvidos, kur ieguve varētu negatīvi ietekmēt reģistrētās dabas vērtības;

- Starp plānotās darbības teritoriju un mikroliegumu dabā nepastāv vienlaidus pieauguša meža platība, nosacīti neskarto ~100 m plato joslu veido atmežota platība, pats īpašums "Mežkalni" ir atmežots tā lielākajā platībā;
- Dzirupe atrodas uz rietumiem no plānotās darbības teritorijas un tās tiešās ietekmes zonas, upes ielejā un tās 50 m platajā aizsargjoslā netiek plānotas darbības;
- Mikroliegumā Tūbainā bārkstlape (Acleju avoti) teritorijā visu apsekojumu laikā tika konstatēti vairāki, virknēs izvietoti ļoti īpatnēji un ļoti reti sastopami – gruntsūdens izplūdes vietas jeb avoti (kopā ~10 avoti), kas veidoti kā koniski krāteri un dziļi kanāli, to malās vietām (jo paši avoti ir pārāk slapji, lai tajos sūna varētu augt) arī pati mikrolieguma izveidošanas mērķa sūnu suga tūbainā bārkstlape *Trichocolea tomentella*. Trīs avotu izplūdes vietās apsekošanas laikā tika novērota izteikta gruntsūdens izplūde ar mutuļošanu. Avoti un to kanāli vairāk koncentrējas mikrolieguma ziemeļu daļā, tuvāk plānotās darbības vietai, kamēr esošais noteces strauts (taisns, padziļš kanāls) ir virzīts mikrolieguma dienvidu, dienvidaustrumu virzienā.
- Attiecīgi, esošās atradnes "Renda 1989.g." dienvidu mala, kas atrodas īpašumā "Mežkalni", daļēji pārklājas ar mikrolieguma ziemeļu malu. Jānorāda, ka mikrolieguma ziemeļu mala piekļaujas patreiz atklātām platībām, jo tieši blakus mikroliegumam mežs ir pārskatāmā pagātnē nocirsts, tādējādi pakļaujot atēnošanai mikrolieguma ziemeļu daļas joslu. Apsekošanas laikā 2020.gada decembrī, mikrolieguma ziemeļu daļā bija izveidota viena bebru māja un reģistrēta bebru aktivitāte avotu kanālos, saskaņā ar pieejamiem materiāliem (3.pielikums), bebru māja norādītajā vietā ir vismaz kopš 2017. gada.
- Tiks radīta lokāla karjera apsaimniekošanas infrastruktūra, sadzīves un bioloģiskie atkritumi. Pastāv piesārņojuma ar degvielu un smērvielām riski, lokāli. Naftas produkti.
- Tuvākā viensēta, apdzīvota "Strazdiņi" uz dienvidiem vismaz 0,5 km attālumā, to no plānotās darbības platības daļēji norobežo meža josla un esošs meža autoceļš.
- Troksni un putekļus slāpē ietverošais meža masīvs. Saskaņā ar atzinuma Pasūtītāja sniegto informāciju, trokšņu un citu ārēju fizikālo ietekmju samazināšanai gar ieguves laukuma ziemeļu, dienvidu un rietumu daļu paredzēts izveidot un uzturēt augsnes un segkārtas vaļņus, kas kalpos kā mākslīga barjera negatīvo ietekmju izplatībai apkārtnē. Jānorāda, ka plānots valnis arī pret mikrolieguma ziemeļu robežu;
- Iespējama esošo ceļu kvalitātes ietekmēšana, ko noteiks to izmantošana, jo lokāli sagaidāma transporta plūsmas palielināšanās derīgo izrakteņu ieguvei paplašinoties, attiecīgi – palielināsies trokšņu līmenis;
- Lokāli tiks ietekmēta ainava – radot vēl lielāku antropogēno areālu meža vidē;
- Avāriju riski kopējie palielināsies, kas mazināmi ar normu ievērošanu un sagatavošanos avārijām;
- Saskaņā ar spēkā esošo Kuldīgas novada teritorijas plānojumu 2013. – 2025.gadam¹³ plānotās ieguves vieta atrodas zonējumā "Meža teritorijas (M)", kur atļautā izmantošana ietver derīgo izrakteņu izpēti un ieguvi, ja to pieļauj dabas aizsardzības prasības, kā arī, lai neietekmētu blakus esošo nekustamos īpašumus un netiktu traucēta blakus esošo zemes gabalu īpašnieku tiesības un intereses, attiecīgi:
 - Jaunas karjeru teritorijas derīgo izrakteņu iegūšanai atļauts veidot ne tuvāk par 100 m no zemesgabala robežas vai zemesgabalā esošas, citam īpašniekam piederošas ēkas, izņemot, ja piegulošā zemesgabala vai ēkas īpašnieks rakstiski piekrīt derīgo izrakteņu ieguvei mazākā attālumā no sava zemesgabala robežas vai

¹³ Kuldīgas novada Rendas pagasts teritorijas atļautās izmantošanas plāns, Kuldīgas novada teritorijas plānojums, grafiskā daļa, 2013/-2025.

ēkas. Attiecībā uz mikroliegumu, kas atrodas cita īpašnieka zemē, patreiz ir ievērota 100 m un vietām pat platāka josla starp plānotās darbības teritoriju un tās dienvidu malas attālumu no mikrolieguma.

- Iekārtu izvietošana arī plānota vismaz 500 m attālumā no tuvākās viensētas, kas tieši nav attiecināms uz atzinumā vērtētajām jomām.

Pirmsšķietami, vērtējot redzamo augāju, derīgo izrakteņu ieguves areāls, ko veido atradnes "Renda-1989.g.", "Renda-1979.g.", "Renda-3" 1. un 2.laukums atrodas tiešā īpaši aizsargājamas dabas teritorijas, *Natura2000* teritorija – dabas parka "Abavas senleja" un mikrolieguma, kas izveidots īpaši aizsargājamas sūnu sugas tūbainās bārkstlapes *Trichocolea tomentella* aizsardzībai, tuvumā:

- Līdz šim īstenotā smilts, smilts-grants ieguve nav atstājusi būtisku negatīvu ietekmi un arī ne negatīvu ietekmi uz dabas parku "Abavas senleja" un mikroliegumu – uz tā augāju, kas ir vizuāli redzams, attiecīgi – nav radījis negatīvu ietekmi uz mērķa teritoriju struktūrām un funkcijām, kas saistītas ar augāju.
- Vienkopus materiāla izstrāde vienotā teritorijā ir vērtējama relatīvi pozitīvi, kā sadalot darbību vairākās atradnēs vai ierīkojot karjerus aizvien jaunās savrupās vietās, kas varētu radīt lielāku kumulatīvo negatīvo ietekmi uz vidi un tās dabas vērtībām. Jānorada, ka atradnes apsaimnieko dažādi to apguvēji, ierīkojot infrastruktūru – pievadceļus, vaļņus, vārtus u.c., kas kopumā ir sadrumstalojis teritorijas vizuālo izskatu, radot stihisku un haotisku iespaidu.
- Smilts, smilts-grants ieguve tiešā mikrolieguma ziemeļu daļas tuvumā plānotās darbības teritorijā var apdraudēt mikrolieguma funkcijas. Tiešā mikrolieguma tuvumā rekomendējams saglabāt mežaudzes, kas vairs nav iespējams, jo pieaugušais mežs ir nocirsts. Saglabājama neskarta josla starp mikrolieguma Z malu un plānotās darbības teritorijas D malu, konkrēti – velkot buferjoslu pa nogāzes augšējo kranti, lai nodrošinātu arī vizuāli akceptējamu skatu. Gala lēmuma pieņemšanai ir jāvērtē avotu ūdensdeve – vai tā nesamazinās, kas varētu būt būtisks funkcionālā stāvokļa rādītājs par mikroliegumā. Attiecīgi, ieteicams, ierobežot plānotās darbības platību tās rietumu un dienvidu daļā plānojot buferjoslu mikrolieguma un dabas parka "Abavas senleja" teritorijām, ieteicami - 30 m platā joslā gar dabas parku un, ideālā gadījumā buferjoslu starp mikroliegumu un plānotās darbības teritoriju virzot pa nogāzes augšējo kori.
- Lai samazinātu kopējo izrakņāto, izstrādāto un daļēji izstrādāto platību ietekmi uz vidi kopumā, ieteicams sagatavot vienotu rekultivācijas plānu, kombinējot ūdenstilpes ar veģetāciju klātām platībām, ieteicami – priežu mežiem, izlīdzinot vismaz daļu no sastumtajiem segkārtas vaļņiem un karjeru nogāzēm. Šādi tiktu pakāpeniski harmonizēta situācija, un samazināta kopējā ietekme uz vidi, ko patreiz veido izrakņātās platības, kas lielākajā to daļā nav klāta ar augāju. Laika gaitā, iespējama meža platību pakāpeniska atjaunošanās, izstrādātajās platībās...
- Plānotās darbības, un kopumā izrakņātās platības ietver liels meža masīvs – dabiskā vide, kas vismaz patreiz spēj akumulēt derīgo izrakteņu procesā radīto piesārņojumu – putekļi, izplūdes gāzes, troksnis u.c., neatstājot būtisku negatīvu ietekmi uz meža vidi.

8.2. Priekšlikumi ietekmes mazināšanai uz aizsargājamiem biotopiem, sugu dzīvotnēm

Rekomendācija, ja tiek pieņemts lēmums par karjera paplašināšanu, pēc iespējas ir jāsamazina antropogēnās platības bez ūdens un/vai augāja seguma, proti – tiklīdz kāda karjera daļa tiek

izstrādāta, tad veicama pārdomāta tās rekultivācija, neatstājot ilglaicīgi atsegtu substrātu relatīvi lielās platībās.

Plānotās darbības īstenošana, var negatīvi ietekmēt mikrolieguma unikālās dabas vērtības, lai tās maksimāli novērstu:

- nav pieļaujamas nekādas ar atmežošanu saistītas darbības;
- ne citas, ar derīgo izrakteņu ieguvu saistītas darbības mikrolieguma teritorijā un tā tiešā tuvumā vismaz 100 m platā joslā;
- saglabājam neskarta josla starp plānotās darbības teritoriju un dabas parku – gar plānotās darbības teritorijas rietumu malu ieteicami 30 m platumā;
- Izšķirošs ir hidroģeologa un Acleju avotu ūdensdeves apjoma vērtējums un nosacījumi izrakteņu ieguves dziļumam, ja ir saņemta hidroģeoloģijas speciālista zinātniski pamatots vērtējums par virszemes un pazemes ūdeņu plūsmas stabilitāti esošajā apjomā mikrolieguma teritorijā un nākotnes tendencēm. Par plānotās darbības un tai piegulošajām teritorijām ir pieejams 2017. gadā veikts hidroģeoloģes atzinums (3.pielikumā), kas pirmsšķietami apliecina, ka plānotā saimnieciskā darbība, nemaina un nemainīs hidroģeoloģiskos apstākļus teritorijā.

Secinājumi

Plānotās darbības teritorija robežojas ar dabas parku “Abavas senleja” un mikroliegumu, kas dibināts īpaši aizsargājamās sūnu sugas – tūbainā bārkstlape *Trichocolea tomentella* aizsardzībai. Mikroliegumā sastopamā īpaši aizsargājamās augu sugas apkopotas 1.tabulā, retās un nozīmīgās sugas minētas atzinuma sadaļā “citas vērtības”. Mikroliegumu klāj ES nozīmes, Latvijā īpaši aizsargājami biotopi – Minerālvietlām bagāti avoti un avoksnāji (7160, Acleju avoti), kas daļēji pārklājas ar Purvainiem mežiem (91D0*), kas abi ir Latvijā īpaši aizsargājami biotopi (2.tabula).

Ja tiek akceptēta plānotā karjera ierīkošana, tad rekomendēju:

- Ierobežot plānotās darbības platību, tās rietumu (pret dabas parku “Abavas senleja”) no sakot buferjoslu ieteicami 30 m platumā; un dienvidu, dienvidaustrumu (pret mikroliegumu) malās nosakot buferjoslu, ideālā gadījumā to plānojot pa nogāzes augšējo kranti, ko pamato fakts, ka mežs ir nocirsts – tādējādi jau samazinot mikrolieguma norobežotību;
- Plānotā darbība akceptējama pēc zinātniski pamatota, detāla hidroģeologa vērtējuma par plānotās darbības ietekmi uz mikrolieguma hidroģisko režīmu un Acleju avotu ūdensdevi, kas sniedz pārliecību par virszemes un pazemes ūdeņu plūsmu stabilitāti.

Atzinums sagatavots uz 19 (deviņpadsmit) lappusēm.

Pielikumā:

1. Apsektās teritorijas dabas vērtību shēma M 1:6000 uz vienas (1) A3 lapas.
2. Apsektās teritorijas dabas vērtību koncentrācijas platības izvērsums M 1:3000 uz vienas (1) A3 lapas.
3. Hidroģeologa atzinums (2017.) uz 9 A4 lappusēm.

Ieva Rove

Tālrunis: +371 25495552
e-pasts: rove@alumni.lu.lv

**ŠIS DOKUMENTS IR ELEKTRONISKI PARAKSTĪTS AR
DROŠU ELEKTRONISKO PARAKSTU UN SATUR LAIKA ZĪMOGU**

Jau parakstījuši

IEVA ROVE
Latvija
Laika zīmoga uzlikšanas laiks: 25.02.2021 16:19:03 EET